

Позиція Ради суддів України стосовно порушених питань, щодо яких відкрито конституційне провадження у конституційному поданні 49 народних депутатів України щодо невідповідності Конституції України (неконституційності) окремих положень Кодексу адміністративного судочинства України № 2747-VI від 06 липня 2005 року; Закону України «Про судоустрій і статус суддів» № 2453-VI від 07 липня 2010 року.

Рада суддів України висловлює дану позицію у відповідь на звернення судді Конституційного Суду України Лилака Дмитра Дмитровича, з якого вбачається, що Конституційним Судом України прийнято рішення про відкриття конституційного провадження в частині перевірки на відповідність Конституції України наступних положень:

1. Положення Кодексу адміністративного судочинства України № 2747-4 від 6 липня 2005 року:

- частини четвертої статті 18 – частково, а саме в частині встановлення підсудності справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Вищому адміністративному суду України як суду першої інстанції;
- статті 171-1 – повністю;
- частини першої статті 180 – повністю,

з підстав їх невідповідності приписам частини третьої статті 22, частини першої статті 55, частини 2 статті 125, пункту 8 частини третьої статті 129 Конституції України.

2. Положення Закону України «Про судоустрій і статус суддів» № 2453-6 від 7 липня 2010 року:

- частини четвертої статті 26 – частково, в частині положення, викладеного словами «які мають стаж роботи на посаді судді не менше п'яти років»,
- частини третьої статті 31 – частково, в частині положення, викладеного словами «обрані на посаду судді безстроково»,
- частини третьої статті 39 щодо положення, викладеного словами «особа, яка має стаж роботи на посаді судді не менше п'ятнадцяти років»,

з підстав їх невідповідності приписам частини першої статті 15, статті 21, частини третьої статті 22, статті 38, частини третьої статті 43, частини третьої статті 124, частини другої, третьої, четвертої статті 125, частин третьої, четвертої, п'ятої статті 127, частини першої статті 128 Конституції України.

Щодо положень Кодексу адміністративного судочинства України.

Звертаючись з конституційним поданням суб'єкти права конституційного звернення зазначили що оскаржувані норми КАС України, згідно яких Вищий адміністративний суд України, далі – ВАСУ, набуває повноважень суду першої інстанції стосовно оскарження рішень, дій, бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, розгляду справи про дострокове припинення повноважень народного депутата України, рішення якого не підлягають перегляду в апеляційному та касаційному порядку, у порушення положень частини 3 статті 22, частини 1 статті 55, пункту 8 частини 3 статті 129 Конституції України звузили права осіб, що звернулись до суду, позбавили раніше наявних в них гарантій на відновлення порушених прав і охоронюваних законом інтересів.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо недопущення зловживань правом на оскарження» від 13 травня 2010 року № 2181-VI законодавець запровадив низку норм особливостей провадження у справах щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності, зокрема, Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. До зазначених особливостей слід віднести встановлення частиною четвертою статті 18 КАС України виключної предметної підсудності адміністративних справ Вищому адміністративному суду України як суду першої інстанції, закріплення процесуальних особливостей провадження у справах за нормами статті 171-1 КАС України.

Враховуючи наведене, вважаємо, що визначення виключної предметної підсудності даної категорії спорів, та особливості їх розгляду, не звужує зміст та обсяг права громадян на судовий захист, що означає відсутність порушення частини третьої статті 22 Конституції України.

Встановлений процесуальним законом порядок розгляду даної категорії справ з урахуванням суб'єктивного складу суб'єктів оскарження, та предмету такого оскарження не порушує гарантоване частиною першою статті 55 Конституції України право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб, у тому числі, Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Запровадження зазначеного порядку судового оскарження та розгляду справ здійснено Законом України шляхом внесення змін до процесуального закону, внаслідок чого, на думку членів Ради суддів України, не має місця порушення основної із засад судочинства закріпленої пунктом 8 частини третьої статті 129 Конституції України, яка

встановлює забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом.

Разом з тим, члени Ради суддів України вважають за доцільне можливість запровадження для розгляду даної категорії справ можливість апеляційного перегляду.

Щодо положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів», який, відповідно до його преамбули, зокрема визначає правові засади організації судової влади.

Стаття 26 зазначеного закону регулює види і склад апеляційних судів, частиною четвертою даної статті передбачено, що до складу апеляційного суду входять судді, які мають стаж роботи на посаді судді не менше п'яти років.

Частиною третьою статті 31 наведеного закону, яка регулює види і склад вищих спеціалізованих судів передбачено, що до складу вищого спеціалізованого суду входять судді, обрані на посаду судді безстроково.

Частиною другою (а не третьою, як зазначено в Конституційному поданні) статті 39, положення якої визначають склад Верховного Суду України передбачено, що Суддею Верховного Суду України може бути особа, яка має стаж роботи на посаді судді не менше п'ятнадцяти років або суддя Конституційного Суду України.

Аналіз зазначених норм доводить те, що законом визначені вимоги до осіб, які можуть обіймати посаду судді різних судових інстанцій.

Поклавши в основу невідповідності певним нормам Конституції норми Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суб'єкти конституційного звернення вийшли за межі невідповідності приписів даного закону нормам Конституції і поставили питання не відповідності (неконституційності) норм, які визначають вимоги до осіб, що можуть обіймати посади суддів у різних судових інстанціях, натомість порушили питання про переведення суддів в межах п'ятирічного строку, а також про переведення суддів, обраних безстроково за Указом Президента України. Переведення судді до іншого суду в межах п'ятирічного строку регулюється статтею 73 даного закону, а переведення судді, обраного безстроково, до іншого суду регулюється статтею 80 даного закону. Невідповідність зазначених норм приписам Конституції суб'єкти конституційного звернення не визначають.

Враховуючи зазначене, члени Ради суддів, висловлюючи свою думку, виходять з норм покладених в основу конституційного звернення.

Стаття 15 Конституції України визначає, що суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності (плюралізму). Вважаємо, що встановлене правове регулювання заявлених до ревізії Конституційним судом норм не суперечить засадам політичної та ідеологічної багатоманітності.

Статтею 21 Конституції України передбачено, що всі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними. На думку членів Ради суддів України встановлені вимоги щодо суддів при зайнятті посад у різних судових інстанціях не обмежують права, визначені даною нормою.

Частина 3 статті 22 Конституції України передбачає, що при прийнятті нових законів не передбачається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод. Жодних підстав, з огляду на приписі зазначеної норми щодо звуження змісту та обсягу існуючих прав шляхом запровадження норм Закону України «Про судоустрій і статус суддів» не вбачається.

Статтею 38 Конституції передбачено, що громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Частиною другою передбачено право громадян користуватися рівним правом доступу до державної служби а також до служби в органах місцевого самоврядування. Встановлений законом статус професійного судді, не суперечить приписам вищезазначеної статті Конституції України.

Частиною 2 статті 43 Конституції України (у мотивувальній частині подання зазначено частину 2 даної статті, а у резолютивній частині 3) визначено що держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб. Члени Ради суддів висловлюють свою позицію виходячи зі змісту наведеного у поданні та зазначають, що невідповідності норм зазначеного закону приписам Конституції України не вбачають.

Відповідно до частини 3 статті 124 Конституції України судочинство здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції.

За нормами частини 2 статті 125 Конституції України найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції є Верховний Суд України. Вищими судовими органами спеціалізованих судів є відповідні вищі суди, про що зазначено у частини 3 даної статті. Частиною четвертою передбачено, що відповідно до закону діють апеляційні та місцеві суди.

Приписами частини 3 статті 127 Конституції України передбачено, що на посаду судді може бути рекомендований кваліфікаційною комісією суддів громадянин України, не молодший двадцяти п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж роботи у галузі права не менш як три роки, проживає в Україні не менш як десять років та володіє

державною мовою. Суддями спеціалізованих судів, як зазначено частиною четвертою даної статті, можуть бути особи, які мають фахову підготовку з питань юрисдикції цих судів. Ці судді відправляють правосуддя лише у складі колегії суддів. Частиною п'ятою визначено що додаткові вимоги до окремих категорій суддів щодо стажу, віку, та їх професійного рівня встановлюється законом.

Частиною 1 статті 128 Конституції України передбачено, що перше призначення на посаду професійного судді строком на п'ять років здійснюється Президентом України. Всі інші судді, крім суддів Конституційного Суду України, обираються Верховною Радою України безстроково, в порядку, встановленому законом.

З огляду на зазначені норми Конституції України члени Ради суддів України вважають, що приписи Закону України «Про судоустрій і статус суддів», а саме частина 4 статті 26, частина 2 статті 31, частина 3 статті 39 відповідають приписам вищезазначених норм Конституції України.